

Landstingspolitik

Inriktningsprogram för en sverigedemokratisk
landstingspolitik - 2016

Innehåll

1 Inledning	3
2 Hälso- och sjukvård	4
2.1 Primärvården.....	6
2.2 Psykisk ohälsa.....	8
2.2.1 Barn- och ungdomspsykiatri	10
2.2.2 Psykisk ohälsa hos äldre personer	11
2.3 Funktionsnedsättning	12
2.4 Palliativ vård.....	14
2.5 Tandvård	15
2.6 Förebyggande hälsovård	16
3 Kultur.....	20
3.1 Kulturarvet.....	20
3.1.1 Det materiella kulturarvet.....	21
3.1.2 Det immateriella kulturarvet.....	22
3.2 Scenkonsten och den klassiska kulturen	23
3.3 Barnkultur.....	24
3.4 Kultur för äldre och sjuka.....	25
4 Infrastruktur och kollektivtrafik.....	26
5 Folkbildning	30
6 Regional tillväxt	32
6.1 Storregioner och lokal identitet	32
6.3 Lokala kunskapscentra	34
6.3.1 Forskning	34
6.3.2 Naturbruksgymnasier	35
7 Personal- och arbetsmiljöfrågor	36
8 Jämställdhet.....	39
9 Omsorg om djur och natur.....	41

1 Inledning

Sverigedemokraterna är ett socialkonservativt parti med nationalistisk grundsyn. Vi betraktar oss som ett mittenalternativ och som ett tredje block i svensk politik. Vi kombinerar strävandet efter social och ekonomisk grundtrygghet med värdekonservativa idéer. Det övergripande målet med partiets verksamhet är att återskapa ett folkhem som i så hög grad som möjligt är präglad av trygghet, välstånd, demokrati, en stark inre solidaritet samt sammanhållning.

Sverigedemokraternas ambition är att påverka beslutsfattandet på alla nivåer i samhället. Genom partiets historiska utveckling har vi haft både en stark såväl som kontinuerlig tillväxt. I valet 2010 valdes Sverigedemokraterna för första gången in i riksdagen och erhöll då 5,7 procent av riksdagsrösterna samt representation med 72 mandat i 15 av landets landsting. Vid det senaste valet 2014 fortsatte vår kraftiga tillväxt varpå Sverigedemokraterna idag innehar positionen som Sveriges tredje största parti. Våra företrädare finns invalda i samtliga av landets landstingsförsamlingar med hela 161 mandat.

Vi tar vår viktiga roll i svensk politik på största allvar och har för avsikt att på bästa sätt försöka förvalta det förtroende som väljarna har gett oss. I landstingspolitiken samarbetar vi med det eller de partier som ger oss bäst förutsättningar att genomföra vår politik.

Detta program drar upp de generella riktlinjerna för en sverigedemokratisk landstingspolitik. Det är med utgångspunkt i dessa riktlinjer som partiets politiker runt om i landet, utifrån sina lokala förutsättningar, lägger fram sina fördjupade tankar och förslag kring hur deras respektive landsting bör styras och förvaltas.

Vad som dock är viktigt att poängtera är att en prioritering utifrån de lokala förutsättningarna förmodligen måste göras eftersom samtliga målsättningar sannolikt inte kan uppnås samtidigt. Sverigedemokraterna ägnar sig inte åt överbudspolitik, utan verkar för en ansvarstagande och långsiktigt hållbar ekonomisk politik som skapar stabilitet och tillväxt. När prioriteringar måste göras är det partiets uppfattning att det framförallt är kvalitén och tillgängligheten inom sjukvården samt bevarandet av kulturarvet som bör värnas och sättas i fokus.

2 Hälsa- och sjukvård

Sverigedemokraternas principprogram, (2011) s. 35:

”Hälsa- och sjukvården ska vara solidariskt finansierad via skattsedeln, ges efter behov och ha god tillgänglighet. Sverigedemokraterna ser till hela Sveriges bästa och anser det därför vara av yttersta vikt att det skapas en jämn och god vård över hela landet så att inte regionala obalanser uppstår. Vi lägger heller inget egenvärde i vem som driver sjukvården. Vår ledstjärna är bästa möjliga vård per krona, oavsett om vården drivs i offentlig eller privat regi. Privata aktörer som är skattefinansierade ska vara jämställda offentliga aktörer.

Alla människor ska bemötas likvärdigt i landstingens och regionernas verksamheter. Man ska känna trygghet och tillit till vårdgivaren. Detta innebär bland annat att ingen särbehandling av människor får ske utifrån ovidkommande kriterier och att landstingen ska tillhandahålla evidensbaserad vård.”

Det är oacceptabelt att människor ibland tvingas vänta uppemot 8–10 timmar för att få vård på en akutmottagning. Målet måste vara att alla patienter som tvingas besöka akutsjukvården omedelbart får en kvalificerad bedömning och ingen bör behöva vänta mer än fyra timmar på passande vårdinsats. Med andra ord bör patienten inom denna tid ha blivit behandlad och hemskickad, inskriven på annan klinik eller hänvisad till annan vårdnivå.

För att uppnå målsättningen om en snabb och välfungerande akutvård vill Sverigedemokraterna satsa på att utveckla och införa fler så kallade snabbspår inom vården. Med väl utrustade ambulanser och ambulanssjuksköterskor som har befogenhet att i så hög utsträckning som möjligt använda sin utbildning och sitt kunnande blir ambulansfärden den första viktiga länken i vårdkedjan. Behandlingen kan då påbörjas redan när ambulansen anländer till skade- eller insjuknandeplatsen och patienten kan tas direkt till rätt avdelning. Detta innebär en avlastning för akutmottagningen och en enorm förbättring för patienten, som slipper vänta och lida i onödan.

Överbeläggningar och utlokaliseringar av patienter är i dag närmast ett normaltillstånd på många kliniker runt om i landet, särskilt på de stora sjukhusen. Enskilda avdelningar har ibland så trångt med plats att patienter vårdas i korridorer, matsalar eller på expeditioner – alternativt skickas patienter till en avdelning där medarbetarna saknar rätt kompetens och utrustning. Att komma tillrätta med vårdplatsbristen är en fråga om både patientsäkerhet och arbetsmiljöproblematik för de anställda. Sverigedemokraterna ser det därför som angeläget att öka antalet vårdplatser.

En modell som blir allt vanligare är att sjukvården kommer ut till dem som behöver hjälp. Mobila röntgenenheter används i flera av våra grannländer med mycket gott resultat. Verksamheten skapar ökad trygghet för patienterna, särskilt de äldre, samtidigt som den minskar antalet onödiga transporter och innebär en resursbesparing i form av personal som inte behöver följa med till sjukhuset. Verksamheten riktar sig i första hand till personer på särskilda boenden och hospis. Mobil röntgen kan också användas inom kriminalvården, vilket är kostnadsbesparande och underlättar säkerheten.

En grupp som är i särskilt behov av extra stöd är våra äldre, inte minst äldre kvinnor som ofta har låg pension. Idag erbjuds avgiftsfri öppenvård för personer som är 85 år eller äldre, vilket Sverigedemokraterna anser är mycket positivt. Vi vill dock gå ännu längre genom att även erbjuda avgiftsfri slutenvård för denna ålderskategori. Detta för att även de mest utsatta äldre ska söka sig till vården i ett tidigare skede, vilket förebygger såväl inläggningar på sjukhus som akuta omhändertaganden.

De åtgärdsprogram som finns rörande fallolyckor inom vård och omsorg är idag inte tillräckliga och förebygger olyckor i alltför liten utsträckning. Sverigedemokraterna ser därför också att en nollvision mot fallolyckor inom vård och omsorg bör införas.

Omskärkelse av barn utan föreliggande medicinska skäl ska inte vara tillåtet och inte vara en del av landstingets verksamhet.

Språktolkning tillämpas inom sjukvården då personer inte behärskar svenska. Detta innebär stora kostnader för landstingen. Genom att använda telefon- och videotolk sparas både pengar och tid. I största möjliga mån ska landstingen därför använda telefon- eller videotolkning inom sjukvården. Sverigedemokraterna vill att sjukvården ska erbjuda telefon- och videotolkning och att ambitionen är att språktolkskostnaden på sikt bör finansieras av egenavgifter.

Ofrivillig barnlöshet är en sjukdom som innebär en livskris. Idag finns det dock hjälp att få genom bl. a. IVF-behandlingar. Många har på detta sätt blivit hjälpta och många efterlängttade barn har fötts i Sverige genom denna behandling. Sverigedemokraterna är ett barn- och familjevänligt parti och anser således att det är viktigt att stödja dessa familjer. När medicinska skäl föreligger vid ofrivillig barnlöshet bör vården erbjuda tre IVF-behandlingar som täcks av patientavgiften, därefter gäller självkostnadspris. Forskning visar att de flesta kvinnor som får IVF-behandling blir gravida på just det tredje försöket.

Hylläkare ska användas i så begränsad utsträckning som möjligt. Framst därför att hylläkare innebär en bristande vårdkontinuitet och därmed en försämrad patientsäkerhet, men också av kostnadsskäl.

För att stärka patientsäkerheten och underlätta hanteringen av eventuella framtida tvistemål bör patienten, innan potentiellt riskfyllda behandlingar och operationer påbörjas, få uttömmande skriftlig information om de eventuella farorna.

För sjukdomsexponerade yrkesgrupper, såsom de inom vård och omsorg, blir karensdagar vid sjukskrivning ofta väldigt kostsamma. Detta leder till att många väljer att gå till arbetet trots att de är sjuka och trots att de riskerar att föra smittan vidare. Sverigedemokraterna anser därför att lönebortfall, till följd av karensdagar vid sjukdom, bör kompenseras för anställda inom vård och omsorg.

Genom en effektivare utslussning från sjukhusen med hjälp av korttidsboenden är det möjligt att frigöra fler vårdplatser. Detta är viktigt, inte minst mot bakgrund av den stora bristen på vårdplatser. Landstingen bör därför samverka med, och uppmuntra kommuner till att skyndsamt ombesörja ett större utbud av korttidsboenden för att färdigbehandlade patienter ska kunna slussas ut.

En bidragande orsak till sjukvårdens kris är svårigheter att rekrytera personal. Personer som är intresserade av att flytta till storstäderna för ett arbete inom sjukvården och expertis från utlandet har mycket svårt att hitta bostad. Ett sätt underlätta personalförsörjningen är att

anordna personalbostäder, vilka sedan kan säljas när bostadsmarknaden så småningom kommer i balans. Inledningsvis bör metoden prövas i mindre skala och första hand bör befintlig landstingsägd mark användas. Ett samarbete med kommunerna bör också eftersträvas.

Sverigedemokraternas förslag:

- ✘ Tillgängligheten måste förbättras och väntetiderna inom akutsjukvården förkortas genom utvecklandet och införandet av fler snabbspår inom vården.
- ✘ Inför en nollvision mot fallolyckor inom vård och omsorg.
- ✘ Antalet vårdplatser bör utökas.
- ✘ Satsningar på mobila röntgenenheter behövs.
- ✘ Avskaffande av avgiften för slutenvården för äldre i ålderskategorin 85+.
- ✘ Omskärkelse av omyndiga utan föreliggande medicinska skäl ska inte vara tillåtet.
- ✘ Videotolk bör användas för att spara både pengar och tid.
- ✘ Par som lider av ofrivillig barnlöshet bör ha rätt till tre kostnadsfria IVF-behandlingar.
- ✘ Regioner och landsting bör ta fram en modell som innebär att lönebortfall, till följd av karensdagar vid sjukdom, kompenseras för anställda inom vård och omsorg.
- ✘ Landstingen ska samverka med, och uppmuntra kommuner att ombesörja ett större utbud av korttidsboenden för färdigbehandlade patienter så att dessa kan lämna sjukhusen mer skyndsamt.
- ✘ Landstingen prövar byggandet av personalbostäder för att underlätta personalrekryteringen inom sjukvården.

2.1 Öppen- och slutenvård

En primärvård med god tillgänglighet och hög kvalitet i det medicinska omhändertagandet är viktigt för att människor ska känna förtroende och trygghet till vården. Av denna anledning anser Sverigedemokraterna att tillgängligheten och öppetiderna inom primärvården måste förbättras betydligt.

Som ett led i att förbättra telefontillgängligheten i primärvården vill vi erbjuda tidsbokning via internet där patienten själv ska kunna logga in för att finna en lämplig tid. Det bör också finnas möjlighet till att boka tider hos primärvården via sjukvårdsupplysningen.

En väl utvecklad vårdgaranti och tydliga medicinska prioriteringar är grundläggande mål för en Sverigedemokratisk hälso- och sjukvårdspolitik. Vi förespråkar en medicinsk vårdgaranti efter norsk modell, där patienten efter ett möte med en specialist får en plan över ett

sammanhängande utrednings- och behandlingsförlopp, som fullföljs inom medicinskt rimlig tid. Planen bör, så långt det är möjligt, även omfatta rehabilitering och uppföljning. Alla remisser bör värderas av en specialist inom 30 dagar. Vid misstanke om allvarig eller livshotande sjukdom bör detta ske inom 15 dagar. Därefter bör specialisten göra en prioritering inom ramen för en medicinskt grundad vårdgaranti med differentierade väntetider i förhållande till diagnosens svårighetsgrad.

Vårdgarantin bör backas upp av beslutsstöd med väntetidsgarantier. Det är viktigt att förstärka och utveckla akutbils- och hembesöksverksamheten, som vi anser vara det naturliga komplementet till primärvården då vårdcentralerna är stängda. Dessa verksamheter tillgodoser befolkningens behov av läkarbesök i hemmen och riktar sig i första hand till äldre och/eller multisjuka. Därmed kan också sjukhusens akutmottagning avlastas ytterligare. De multisjuka är en grupp vars behov har åsidosatts länge. Det är inte acceptabelt att multisjuka, oftast äldre personer, åker in och ut på våra sjukhus och får ligga flera timmar på akuten. Sverigedemokraterna anser att det bör tas ett helhetsgrepp för att kunna möta behovet från denna grupp. I de flesta fall har den multisjuka personen insatser från både landsting och kommun och för att säkra ett gott och jämlikt omhändertagande bör så kallade hälso- och sjukvårdsavtal, vilket redan finns på flera ställen i landet, skrivas mellan de två huvudmännen. Landstingen ska bistå med planerade och akuta hembesök av läkare och kommunerna ska stå för omvårdnadsinsatser upp till sjuksköterskenivå i hemmet. Genom att utveckla denna vårdform ges bättre möjligheter att möta det ökade vårdbehov som följer av den demografiska utvecklingen.

I vården sker många överlämnanden och mottaganden såväl av patienter som av information om patienter. Det är primärvården som koordinerar detta arbete och ansvarar för att patienterna lotsas rätt. De ska känna trygghet i att primärvården är skicklig på att remittera till rätt specialist när det behövs.

Ett sätt att stärka patientens ställning är att låta den enskilda individen få frihet att själv välja den vårdgivare som bäst anses kunna uppfylla önskade behov. Denna frihet finns redan i dagens system men informationen har inte nått ut till allmänheten. Kommunikationen gentemot medborgarna måste således förbättras på detta område.

Sverigedemokraterna vill satsa på den nya yrkesgruppen avancerade specialistsjuksköterskor. Mycket av läkarnas tid upptas av sådant som sjuksköterskor med särskild vidareutbildning skulle kunna utföra. Förebilden finns i Storbritannien och USA med så kallade *nurse practitioners*, ett yrke som ger sjuksköterskor en ny attraktiv karriärväg. Dessa avancerade specialistsjuksköterskor har befogenhet att självständigt ställa diagnos, skriva remisser och behandla enklare akuta fall. Högre effektivitet i allmänläkarnas arbetsroll i kombination med högre tillgänglighet inom primärvården skulle minska patienttrycket på sjukhusens akutmottagningar.

Sverigedemokraternas förslag:

- ✘ Tillgängligheten till primärvården bör förbättras genom bland annat ökade öppettider och förbättrade möjligheter till tidsbokning via internet.
- ✘ Informationen bör förbättras för att säkra det fria vårdvalet.
- ✘ Akutbils- och hembesöksverksamheten bör utökas ytterligare.
- ✘ Landstingen bör verka för införandet av en medicinsk vårdgaranti enligt norsk modell.
- ✘ Satsningar på avancerade specialistsjuksköterskor som kan överta en del av läkarnas uppgifter bör ske.
- ✘ Samarbetsavtal mellan landsting och kommuner som möjliggör mer vård i hemmet för multisjuka utvecklas.
- ✘ Specialister från slutenvården bör ha mottagning på vårdcentralerna för att öka kvalitén och minska kostnaderna.

2.2 Psykisk ohälsa

Sverigedemokraterna ser med stor oro på att psykisk ohälsa breder ut sig. Partiet verkar för en stark och trygg psykiatri där behandling sker genom ett väl utvecklat samspel mellan psykofarmaka och psykoterapi.

Patienter och anhöriga ska känna trygghet i att de bemöts med respekt, att de hörs och att deras upplevelser tas på allvar, oavsett psykiskt tillstånd. Psykisk ohälsa drabbar många människor och är ett stort och växande problem. Här ryms allvarliga tillstånd som psykoser och djupa depressioner men också lindrigare former som nedstämdhet, oro och sömnsvårigheter.

Psykiatriska sjukdomar innebär även ett stort lidande för den drabbade och deras anhöriga samt stora kostnader för samhället.

Fler förebyggande insatser, effektivare behandlingsmetoder och ett bättre omhändertagande skulle innebära höjd livskvalitet för patienter och deras anhöriga, men också en stor samhällsbesparing. De flesta patienter med någon form av psykisk ohälsa tas om hand inom primärvården. Det är därför viktigt med ett nära och fungerande samarbete mellan primärvården och psykiatrin så att patienten får tillgång till bästa möjliga behandling och omvårdnad.

Psykisk ohälsa står för en majoritet av alla långtidssjukskrivningar och är den näst vanligaste orsaken till de kortare sjukskrivningarna. I hälften av Sveriges kommuner bedrivs det inget systematiskt eller förebyggande arbete för att förhindra arbetsrelaterad psykisk ohälsa bland sina anställda. På de platser där man har utbildat chefer om psykisk ohälsa har man bättre riktlinjer och rutiner för att fånga upp tidiga signaler på psykisk ohälsa. Med rätt

åtgärder kan många offentligt anställda må bättre på jobbet och undvika onödiga sjukskrivningar.

Sverigedemokraterna anser vidare att fler självmord skulle kunna förhindras med rätt och utökade insatser. En sådan insats är att självmordsnära patienter, i sin kontakt med myndigheter, alltid ges möjlighet att möta personal som är rätt utbildad för att kunna hantera den typ av riskabla situationer patienterna befinner sig i. Sverigedemokraterna anser därför att Landstingen bör införa vårdprogram i självmordsprevention i syfte att ge all personal, som möter självmordsnära patienter i sitt arbete, adekvat kunskap om hur de på bästa sätt kan arbeta för att förebygga självmord.

Psykioterapi är ett växande område och forskning visar att olika typer av psykioterapi, exempelvis kognitiv beteendeterapi, kan ha god effekt vid psykisk ohälsa. Behandling med psykioterapi utesluter inte läkemedelsbehandling som i vissa fall kan vara livsavgörande. Även behandling av missbruk och beroenden faller under psykiatrisk vård.

Olika former av beroenden såsom alkohol-, spel- eller narkotikaberoende är ofta ett svårt tillstånd för de drabbade och deras anhöriga. Beroendeproblematiken är dessutom ofta kopplad till andra former av psykiska problem eller sjukdomar. Sverigedemokraterna ser det därför som angeläget att säkerställa ett väl organiserat arbete för att motverka alla former av missbruk och beroenden. Som en del i detta arbete anser partiet att brukarföreningar kan spela en betydande roll. Brukarföreningar kan utöver att ge stöd till brukarna nämligen även vara en viktig länk mellan sina medlemmar och vården. Det senare är särskilt viktigt då många brukare annars har svårt att göra sig hörda. Sverigedemokraterna anser därför att samverkan mellan landstingen och brukarföreningarna bör öka.

Vi vill verka för ett införande av arbetsmodellen "Case Management" för personer inom psykiatri som bedöms kunna ha nytta av denna modell.

Den rättspsykiatriska vården bör vara allsidig, kunskapsbaserad samt rättssäker ur både patientens och samhällets perspektiv. Trygghet och säkerhet för de medborgare som bor ute i samhället bör beaktas i större utsträckning än idag, även om det i vissa fall går ut över farliga patienters möjlighet att vistas fritt ute i samhället. Patienter med självska debeteende bör inte vårdas inom rättspsykiatri om de inte är dömda till rättspsykiatrisk vård.

Sverigedemokraternas förslag:

- ✘ Samarbetet mellan primärvården och psykiatri bör förbättras för att garantera att patienten får tillgång till adekvat behandling.
- ✘ Satsningar på psykioterapi till patienter med psykisk ohälsa bör utökas.
- ✘ Samverkan mellan landsting och psykiatriska brukarföreningar bör öka.
- ✘ Landstingen bör införa vårdprogram för självmordsprevention och all personal som möter självmordsnära patienter i sitt arbete bör genomgå utbildning.
- ✘ Verka för ett införande av arbetsmodellen "Case Management" för psykiskt sjuka som bedöms kunna ha nytta av denna modell.

2.2.1 Barn- och ungdomspsykiatri

Psykisk ohälsa är ett allvarligt och växande problem bland barn och unga. Det kan handla om ångest, oro och stress som tar sig uttryck i exempelvis depression, missbruk eller ätstörningar. Det är viktigt att det finns snabbt tillgänglig kompetens för barn med psykisk ohälsa, men även för barn i familjer som drabbas av psykisk ohälsa. För att möta det ökade behovet behövs en utveckling och förstärkning av barn- och ungdomspsykiatri (BUP).

Den enda åldersgrupp i samhället där självmorden inte minskar är bland barn och unga. Ändå finns det många fler vårdplatser för brottsdömda inom rättspsykiatri än vad det finns för barn och unga som mår psykiskt dåligt.

Det finns alltför få psykiatriska vårdplatser för barn och unga i hela Sverige och det finns landsting som inte har en enda vårdplats inom psykiatri för unga människor. Fler platser för unga inom psykiatri måste skapas. Samtliga landsting måste ta sitt ansvar, prioritera barn och unga som mår psykiskt dåligt och garantera att det finns tillgång till vårdplatser inom psykiatri för dem.

Föräldrar till barn som uppvisar självskadebeteende eller har försökt begå självmord känner ofta vanmakt och förtvivlan. Erfarenheter i Sverige och utlandet visar att mobila team ger bäst resultat genom att stötta ungdomarna i deras hemmiljö. Teamet samarbetar med skolan, barn- och ungdomspsykiatri, socialtjänsten och andra berörda myndigheter.

När ett barn eller en ung person har behandlats inom barn- och ungdomspsykiatri försvåras ofta de uppföljande insatserna till följd av ett organisationsbyte när personen fyllt 18 år. Om ungdomar inte kommer vidare till vuxenpsykiatri, trots att behov finns, är det allvarligt. För att säkerställa att ungdomar får den vård de behöver och inte tappas bort mellan BUP och vuxenpsykiatri krävs det att överföring av kunskap och möjligheten att följa förloppet säkerställs. Detta görs på bästa sätt genom ökad samverkan mellan BUP och vuxenpsykiatri.

Det är viktigt att den psykiatriska kompetensen verkligen når ut till dem som har behov av att få psykiatrisk hjälp, primärvården kan spela en avgörande roll i mötet med dessa patienter. Därför bör den psykiatriska kompetensen inom primärvården förstärkas.

Sverigedemokraternas förslag:

- ✘ Fler vårdplatser inom psykiatri för barn och unga bör skapas.
- ✘ Samverkan mellan barn- och ungdomspsykiatri och vuxenpsykiatri bör förbättras.
- ✘ Satsningar på mobila team som hjälper och stöttar familjer där barn eller ungdomar försökt skada sig själva bör göras.
- ✘ Landstinget bör förbättra tillgängligheten till psykiatrisk hjälp och vård genom att erbjuda psykiatrisk kompetens i primärvården.

2.2.2 Psykisk ohälsa hos äldre personer

Åldrandet i sig innebär en ökad risk för både fysiska och psykiska sjukdomar. Depression är det vanligaste psykiska hälsoproblemet hos äldre och bedöms vara så omfattande att det kan benämnas som ett folkhälsoproblem. Mellan 300 och 400 äldre personer begår självmord årligen, vilket motsvarar cirka en fjärdedel av alla som begår självmord.

Depression är den viktigaste utlösande faktorn för självmord hos äldre personer. Det är viktigt att primärvården upptäcker dessa patienter i ett tidigt skede för att kunna ge adekvat behandling eller remittera vidare till psykiatri.

Folkhälsoarbete riktat mot den äldre befolkningen är här viktig ur många aspekter. Förebyggande insatser kan skjuta upp funktionsnedsättningar eller beroende, vilket förbättrar äldres välbefinnande och livskvalitet men kan även minska kostnaderna för vård och omsorg på sikt. Äldrepedagoger har en bred kompetens och är ett viktigt komplement till övrig personal inom äldreomsorgen men utgör också en viktig funktion för framtidens förebyggande omsorg för äldre.

Risken att drabbas av demens ökar med stigande ålder. Demenssjukdomar är livslånga och medför psykiskt lidande för de drabbade och deras anhöriga. Att upptäcka personer med minnessvikt är en nyckel till en god demensvård och ju tidigare upptäckten sker desto snabbare kan primärvården utreda, ställa diagnos och ge behandling. Det innebär lättnader för både patient och anhöriga.

Det kan vara positivt att pröva e-hälsa som komplement till övriga vårdformer för att hjälpa patienter med psykisk ohälsa. Exempel på e-hälsa kan vara e-kuratorer och e-psykologer som bistår med KBT-behandling via internet. Det är samtidigt viktigt att poängtera att e-hälsosatsningar inte får ersätta, utan endast komplettera, övriga vårdformer för denna patientgrupp.

Det finns utöver demens- och depressionssjukdom många andra psykiska sjukdomar hos äldre som utgör ett både plågsamt och invalidiserande tillstånd. Det är viktigt att lyckas fånga upp dessa i vården och erbjuda dem adekvat behandling.

För att upptäcka demenssjukdomar i ett tidigare skede bör landstingen satsa på minnesmottagningar. Om diagnosen ospecificerad demens ställs så kan inte patienten få rätt behandling. Vårdcentralerna och minnesmottagningarna måste bli bättre på att ställa en demensdiagnos så att patienten får rätt behandling.

Sverigedemokraternas förslag:

- ✘ Äldrepedagoger inom äldreomsorgen är viktiga komplement och bör finnas inom samtliga landsting.
- ✘ Satsningar på minnesmottagningar för att upptäcka demenssjukdomar i ett tidigare skede bör utökas.
- ✘ Landstingen satsar på minnesmottagningar för att upptäcka demenssjukdomar i ett tidigt skede.
- ✘ Att pröva e-hälsa som komplement till övriga vårdformer för att och hjälpa patienter med psykisk ohälsa.

2.3 Funktionsnedsättning

Alla människor lever efter olika villkor och har olika svårigheter om prövar dem i deras vardag. Sverigedemokraterna strävar efter ett väl utvecklat system där personer med funktionsnedsättning får det stöd som behövs och ges möjligheter till goda levnadsvillkor. Det är vår åsikt att staten, landstingen och kommunerna har ett gemensamt ansvar att erbjuda metoder som gör funktionsnedsättningar överkomliga.

När människor hindras från att göra egna val och leva självständiga liv uppstår ohälsa. En stor del av denna ohälsa är ett resultat av hinder i omgivningen som begränsar aktivitet och delaktighet. För att funktionsnedsatta ska kunna ta del av samhällets tjänster krävs det att lokaler, byggnader, utemiljö, information och olika verksamheter är tillgängliga oavsett funktionsförmåga.

Många människor behöver under delar av eller hela sitt liv använda sig av olika tekniska hjälpmedel för att kunna ta en aktiv del av livet på samma villkor som andra. Det kan handla om allt från rullstolar till hörapparater. Att ge den enskilde mer inflytande över valet av hjälpmedel är positivt eftersom det skapar bättre förutsättningar att möta var och ens behov. Landstingens hjälpmedelscentraler har idag i många fall ett alltför begränsat sortiment. Personer med funktionsnedsättning vet ofta bäst vad som kan underlätta det dagliga livet för dem. Sverigedemokraterna vill öka valfriheten och underlätta vardagen för alla som behöver olika hjälpmedel genom att införa fritt val som ett komplement till den vanliga förskrivningen av hjälpmedel.

Brucarorganisationerna har en viktig roll i att bevaka och föra fram de funktionsnedsattas intressen och krav. Vi anser att brukarnas organisationer är en stor och viktig resurs och goda samarbetspartners för landstingen i arbetet med att förbättra vården och levnadsvillkoren för människor med funktionsnedsättning.

Föräldrar till barn med funktionsnedsättning upplever ofta att det är ett stort problem att hålla kontakten med handläggare och stödpersoner. Många beskriver det som en oändlig uppgift som aldrig tar slut och stjälar tid från barnet som behöver särskild omsorg på grund av funktionsnedsättningen.

Det behövs en person som kan fungera som en spindel i nätet och hjälpa föräldrarna med information och samordning av övriga kontakter. En koordinator skulle öka tryggheten och befria föräldrarna från en del av den omfattande administration av olika insatser som finns kring ett barn med funktionsnedsättning.

En väl fungerande habilitering är grundläggande för att ge barn och ungdomar med funktionsnedsättning förutsättningar att utvecklas till självständiga individer. Det är därför viktigt att ständigt utveckla och stärka kvaliteten inom verksamheten. Barn, oberoende av föräldrarnas ekonomi, ska kunna leva och växa upp under goda förhållanden. Glasögon är en förutsättning för att barnen ska kunna delta i fritidsaktiviteter och skolarbete på lika villkor. Det är orimligt att barn som växer upp i en familj under knappa förhållanden ska avstå från glasögon för att föräldrarna inte har råd. Eftersom barn växer och utvecklas är de tvingade att byta sina glasögon med jämna mellanrum. Idag finns det ett stöd till glasögon för barn och unga. Sverigedemokraterna tycker att stödet är bra men otillräckligt. Glasögon till barn under 15 år bör vara kostnadsfria.

Tillgänglighet för döva, hörselskadade och personer med vissa andra funktionsnedsättningar förutsätter väl fungerande tolkservice. Idag ställs alltför många döva utan tolk på grund av brister. Tolkjänsen varierar kraftigt i olika delar av landet. Tolkning för fritid och rekreation prioriteras ofta lågt. I vissa landsting prioriteras det bort helt och hållet. Detta drabbar döva hårt, eftersom de utesluts från möjligheten att delta i kultur- och fritidsaktiviteter. Rätten till bra tolkservice är i hög grad beroende av var i landet den behövande bor. Detta är orättvist och oacceptabelt.

Teckenspråkiga äldre döva som hamnar på ett vanligt äldreboende döms till ett liv i isolering, om varken personal eller de boende kan teckenspråk. Ett liv där kommunikationen består av handskrivna lappar är inget värdigt liv. Varje landsting bör därför söka samverka med kommunerna i syfte att tillhandahålla minst ett boende för äldre döva.

Tryggheten för personer med hörselnedsättning måste förbättras. Brand- och utrymningslarm samt övriga säkerhetslarm ska inte bara höras, utan också synas (ljussignaler) och kännas (vibrationer).

I dag lever de flesta hörselskadade farligt eftersom de inte kan nås av olika ljudlarm. Vi ser det som mycket viktigt att landstingsinrättningar ses över så att tryggheten och säkerheten för människor med hörselnedsättning ökar.

För personer som har nedsatt syn eller helt saknar synförmåga kan det vara svårt att orientera sig och att ta del av information. Dessa svårigheter är extra påtagliga i främmande miljöer och när de ska resa och ta sig till olika platser. Att kunna förflytta sig på ett tryggt och säkert sätt handlar om delaktighet i samhällslivet och bör därför vara en rättighet. Informationssystemen inom kollektivtrafiken bör därför göras mer tillgängliga för synskadade. Som exempel på åtgärder kan nämnas utökad personlig service och införandet av talande biljettautomater.

Tågperonger är aldrig en säker miljö för synskadade. För att de ska bli säkrare bör skyddszonen närmast perrongkanten markeras med sinusplattor. Denna markering bör ersätta den nuvarande gula sicksacklinjen, som många synskadade upplever som svårt att se.

Sverigedemokraternas förslag:

- ✘ Fritt val av hjälpmedel för personer med funktionsnedsättning bör införas.
- ✘ Satsningarna på förbättrad tillgänglighet för funktionsnedsatta bör intensifieras.
- ✘ Samverkan med brukarorganisationerna bör förbättras.
- ✘ Alla föräldrar som har barn med funktionsnedsättning bör få rätt till hjälp från en koordinator.
- ✘ Glasögon till barn under 15 år bör vara kostnadsfria.
- ✘ Kvalitén och tillgången till tolkservice för döva bör förbättras.
- ✘ Äldreboenden för döva bör finnas i samtliga landsting.
- ✘ Tryggheten för människor med hörselnedsättning bör förbättras.
- ✘ Tillgängligheten, servicen och säkerheten för synskadade bör förbättras inom kollektivtrafiken.

2.4 Palliativ vård

Sverigedemokraterna anser att alla som har behov av palliativ vård i livets slutskede oavsett diagnos bör kunna få det av kompetent och välutbildad personal oberoende av bostadsort. Vården vid livets slut ska ges hög prioritet och präglas av värdighet, omtanke och respekt för patienten. Rätten till fullgod smärtbehandling bör vara en självklarhet, liksom psykologiskt, socialt och andligt eller existentiellt stöd för patienter och närstående. Partiets målsättning är att sjukvården och hemsjukvården alltid bör erbjuda basal palliativ vård och att de som har ytterligare behov får tillgång till specialiserad palliativ vård.

Palliativ vård bör erbjudas varhelst patienten väljer att vårdas. I hemmet, på ett sjukhem, ett sjukhus eller ett hospis. Vården bör organiseras så att det blir naturligt för anhöriga att vara tillsammans med patienten den sista tiden. Därför är det viktigt med en väl utbyggd palliativ verksamhet i landsting.

Att förlora ett barn är varje förälders mardröm. Inom den vanliga vården finns oftast inte tiden, kunskapen eller utrymmet för den lindrande och tröstande vård som bör ta vid när den akuta vården är över. Många föräldrar kan vittna om den ensamhet och utsatthet de känt när deras barn har ansetts färdigbehandlat.

Vi vill ge alla utsatta familjer bästa möjliga stöd vid denna extremt svåra situation i livet. Döende och svårt sjuka barn och unga bör erbjudas hospis med avancerad vård i livets slutskede i en hemliknande miljö. Ambitionen måste vara att fylla den sista tiden med liv, trygghet och stöd till både barnet, föräldrar och eventuella syskon efter behov.

Närstående till någon som är döende eller allvarligt sjuk behöver få stöd och omtanke för egen del. Annars är risken stor att den närstående i längden inte orkar med den psykiska

belastning som omsorgen om den sjuka innebär. En annan stor risk är att närstående som inte får tillräckligt stöd får betydligt svårare att bearbeta sorgen efter dödsfallet och kanske till och med själva blir sjuka.

Många familjer önskar att deras svårt sjuka barn vårdas hemma så långt det är möjligt. Det är då av stor vikt att det finns tillgång till palliativa hemsjukvårdsteam, oavsett var i landet man bor, så att barn och föräldrar kan känna sig trygga med den medicinska behandlingen och även kunna få psykologiskt stöd och råd i den extremt svåra situation de befinner sig i.

Idag är tillgången till palliativ vård för ojämlig över landets landsting och kommuner. Ålder, diagnos och bostadsort spelar stor roll för vilken hjälp man kan få. När det gäller vuxna har kommunerna en skyldighet att erbjuda hemsjukvård. Barn har inte det skydds nätet på grund av att kommunerna bara har ansvar för hemsjukvård från och med en viss ålder, oftast från 18 år och uppåt. Problemet uppstår i och med att det inte finns tydliga överenskommelser mellan kommuner och landsting. De har inget underlag att agera efter, vilket innebär att föräldrar och barn kommer i kläm.

Sverigedemokraternas förslag:

- ✘ Satsningarna på sjukhusanslutna palliativa team som gör det möjligt att vårda döende och svårt sjuka vuxna, ungdomar och barn i hemmet bör utökas.
- ✘ Tillgången till hospisplatser i hela landet för såväl vuxna, ungdomar och barn måste säkras.
- ✘ Närståendestödet till de personer som har anhöriga inom den palliativa vården bör förbättras.
- ✘ Bindande överenskommelser mellan kommun och landsting för en sammanhållen vårdkedja av den palliativa vården för barn och ungdomar.

2.5 Tandvård

Sverigedemokraterna ser tandvården som en självklar del av välfärden och har som långsiktig ambition att den helt bör räknas in i den allmänna hälso- och sjukvården och ingå i högkostnadsskyddet. En god tandhälsa är nämligen grundläggande för en god hälsa som helhet och tänderna följer oss genom hela livet utan större möjligheter till självläkning av skador. Det finns även klara samband mellan dålig munhälsa och olika sjukdomar. Den som lider av tandlossning löper större risk att drabbas av hjärt- och kärlsjukdomar liksom av hjärnblödning eller diabetes. Insatser för att ge god tillgång till regelbundna undersökningar bör ligga i fokus för att upprätthålla och säkra en folktandvård värd sitt namn.

Det är viktigt att satsa på att arbeta förebyggande för att främja en god tandhälsa hos befolkningen. Kostnadsfri profylax, diagnosticering och behandling av parodontit kan ge såväl kostnadsbesparingar i flera delar av sjukvården såväl som minskat mänskligt lidande för den drabbade. Landstingen bör därför satsa på kostnadsfri profylax, diagnosticering och behandling av parodontit.

Trots att tandvården för barn är gratis är det många barn som uteblir från tandvårdsbesök. Undersökningar visar att barn som inte vid ett års ålder besökt tandläkaren har i genomsnitt mer än dubbelt så mycket karies när de är femton, jämfört med barn som kommit till dessa undersökningar. Här har föräldrarna ett mycket viktigt ansvar, men också tandvården behöver arbeta än mer aktivt med information till föräldrarna om vikten av god tandhälsa hos barn. För att uppnå bättre tandhälsa hos våra barn är det också viktigt att samarbetet mellan tandvården och mödra- och barnhälsovården samt skolhälsovården utvecklas och förbättras.

En del mindre orter har litet patientunderlag och därmed stora svårigheter att rekrytera tandläkare. Detta medför svårigheter att upprätthålla en tandvård med god kvalitet. Genom att införa mobila tandvårdsenheter kan de fortsätta garantera invånarna god kvalitet på tandvården, oavsett ortens storlek.

Många äldre och sjuka har svårt att ta sig till en tandvårdsklinik och för äldre med en demenssjukdom skapar resan till tandläkaren en stor oro. Det leder ofta till att patienterna inte kan ta emot den tandvård de behöver. Mobila tandvårdsenheter innebär att Folktandvården kan komma till patienten istället för tvärtom. För många kommer det att innebära att de slipper svåra resor i samband med den välbehövda tandvården. Det gäller såväl skolbarn som äldre i äldreboenden.

Tandvårdsbehandlingar ska utföras i enlighet med vetenskapligt beprövad erfarenhet och enligt godkända behandlingsmetoder. Vi vill också att patienter ska få tillgång till alternativa behandlingsmetoder som är godkända.

Sverigedemokraternas förslag:

- ✘ Informationen om vikten av god tandhälsa hos barn bör förbättras.
- ✘ Samarbetet mellan tandvården, mödra- och barnhälsovården samt skolhälsovården bör utvecklas och förbättras.
- ✘ Mobila tandvårdsenheter bör införas.
- ✘ Alternativa lagningsmetoder som är godkända ska erbjudas inom tandvården.
- ✘ Landstingen bör satsa på kostnadsfri profylax, diagnosticering och behandling av parodontit.

2.6 Förebyggande hälsovård

För Sverigedemokraterna är det ett självklart mål att minimera behovet av sjukvård genom gott förebyggande arbete. Det är för oss en självklarhet att det bästa för såväl individ som samhälle är att upptäcka sjukdomar på ett så tidigt stadium som möjligt, eller ännu hellre stoppa dem från att över huvud taget uppkomma. Hälso- och sjukvården måste därför riktas in på en god och stark folkhälsa, hög riskmedvetenhet och regelbundna undersökningar av den enskildes hälsotillstånd.

En grundförutsättning för god livskvalitet är god hälsa. Genom val av livsstil ansvarar individen i första hand själv för sin hälsa. Arbetet mot överdriven alkoholkonsumtion, tobak, droger, doping, oönskade graviditeter, aborter och sexuellt överförbara sjukdomar bör intensifieras. Detta gäller även kampen mot det stora antalet oönskade graviditeter och aborter som sker i vårt samhälle samt ökningen av sexuellt överförbara sjukdomar. Det är viktigt att bedriva ett aktivt folkhälsoarbete i samarbete med samhällsaktörer såsom folkbildare och folkrörelser för att uppmuntra till en hälsosam livsstil.

Sverigedemokraterna vill se ett mer aktivt samarbete mellan skolhälsovården och landstingen när det gäller skolungdomars hälsa. En alltmer utbredd förekomst av ohälsosam övervikt kommer att innebära stora belastningar på sjukvården i framtiden om inte riktade insatser mot överdriven fetma görs tidigt. Viktigt är också kampen mot ätstörningar bland ungdomar. Därför är det nödvändigt att landsting uppmuntrar skolor att servera näringsriktig, nylagad och välsmakande mat. Matens näringsinnehåll och kvalitet är också av stor vikt i kampen mot det omfattande problemet med undernäring hos våra äldre. I varje landsting bör det finnas ett nutritionsteam som samarbetar med äldre vårdtagare och kommuner för att förebygga problemet med äldres undernäring.

Genom att förse medborgarna med kunskap och möjligheter att leva ett hälsosamt och positivt liv kan deras livsglädje öka. I takt med detta minskar långtidssjukskrivningar, missbruk och andra sociala problem.

En god hälsa går hand i hand med den upplevda känslan av samhörighet, meningsfullhet och trygghet. Det krävs både kunskap och eget ansvar för att skaffa sig god hälsa och det är genom valet av livsstil som individen påverkar och ansvarar för sin egen hälsa. När hälsan försämras är det negativt både för den enskilde och för samhället och vi vill öka kunskapen om hälsovård.

Genom att ge människor eget ansvar och genom en politik som skapar möjligheter för var och en att forma sitt liv och sin framtid, ökar tilltron och ansvarstagandet i samhället i stort. För sjukvården får det enbart positiva konsekvenser, människor tar personligt ansvar och möjligheterna att påverka den egna livssituationen ger incitament till en god hälsa.

Det åligger i huvudsak familjen att se till att barn och ungdomar tidigt lär sig att ta ansvar för sin egen hälsa. Samhällets institutioner såsom skola och sjukvård är komplement som bör bistå familjerna samt bidra med förebyggande åtgärder som motverkar framtida problem. Att investera för framtiden ger god avkastning genom de positiva effekter en sund livsstil medför.

Hälso- och sjukvården har en viktig roll när det gäller individuellt förebyggande och hälsofrämjande arbete.

Uppsökande verksamhet genom hälsosamtal ska prioriteras eftersom de visat sig ge både stora hälsovinster för och minskade kostnader för sjukvården. Samtalen minskar antalet sjukdomsfall eftersom vården på ett tidigare stadium kan upptäcka och behandla sjukdomar

Vårdcentraler bör erbjuda insatser för rökavvänjning, alkoholorådgivning och kostrådgivning. Därutöver bör man fokusera på att utveckla samverkan med äldreomsorgen där sjukvården bidrar med kompetens vid riskanalyser och utformning av skadeförebyggande arbete, såsom val av larmsystem och läkemedelsgenomgångar.

Det är viktigt att minska lidandet och kostnaderna för Alzheimers och andra demenssjukdomar genom att arbeta förebyggande för att tidigt ställa diagnos. Satsningar för att i ett tidigt skede diagnostisera demenssjukdomar bör därför utökas.

Sverigedemokraterna ser generellt positivt på användandet av screening för att tidigt upptäcka livshotande och vanliga sjukdomar med få tidiga symptom. Det är en vinst både för individen och för samhället när exempelvis cancersjukdomar upptäcks på ett tidigt stadium, eftersom en tidig upptäckt innebär mindre lidande, färre åtgärder och åtgärder till en lägre kostnad. Därför vill Sverigedemokraterna även att erbjudanden om gratis PSA-prov (prostata-specifikt antigenprov) skickas ut till alla personer som uppnått medicinskt betingad ålder. Vad gäller gynekologisk cellprovtagning och mammografi tycker Sverigedemokraterna att det är bra att kallelsen numera är obligatorisk: Idag skickas regelbundet kallelser om kostnadsfri mammografi ut till alla kvinnor som är mellan 40-74 år. Vi vill dock att även kvinnor som är äldre än 74 år ska kallas regelbundet till kostnadsfri mammografi.

Samhällsekonomiskt är det en ren vinst och förutsättningen är mycket bättre än om patienter uppsöker sjukvården med fullt utvecklade tumörer. Vi välkomnar initiativ till nya screeningprogram men vill poängtera att det endast bör ske då provsvarens säkerhet håller en mycket hög nivå, såväl för att slippa en falsk säkerhet som för att undvika onödiga ingrepp till följd av falska positiva svar.

På samma sätt är det förebyggande arbetet mot allmänfarliga sjukdomar som HIV eller andra sexuellt överförbara sjukdomar mycket viktigt. Smittspridning kan relativt enkelt begränsas förutsatt att smittade individer är medvetna om sin sjukdom. Provtagning bör därför alltid uppmuntras och vara lätt tillgänglig för personer som är oroliga för eller misstänker att de bär på en allmänfarlig sjukdom.

Alla asylsökande erbjuds frivillig hälsokontroll. Landstingen bär ansvaret för att genomföra dessa på statens bekostnad. Tyvärr så är genomförandegraden oroväckande låg, mer än hälften av de asylsökande väljer att inte genomgå undersökningen. Därför är det viktigt att på lokal nivå arbeta för att öka antalet hälsokontroller. Landstingen ska därför främja alla initiativ som kan bidra till att höja genomförandegraden av hälsokontroller, exempelvis genom införandet av lokala riktlinjer.

I Sverige har vi en mycket väl fungerande förebyggande verksamhet när det gäller mödra- och barnhälsovård. Detta har inneburit att hälsan förbättrats för småbarn och deras mödrar och det har gett oss världens lägsta mödra- och spädbarnsdödlighet. När det gäller de äldre ser vi ofta exempel på problem som skulle ha kunnat förhindras om det förebyggande arbetet varit effektivare. Ett system liknande mödra- och barnvårdscentralerna för seniorer, äldreomsorgscentraler, skulle leda till en effektivisering av vården och ge stora hälsovinster för en stor del av befolkningen.

Sverigedemokraternas förslag:

- ✘ Arbetet mot överdriven alkoholkonsumtion, tobak, droger, oönskade graviditeter, aborter och sexuellt överförbara sjukdomar bör intensifieras.
- ✘ Landstingen bör verka för att mer näringsrik och hälsosam kost serveras vid sjukhusen.
- ✘ Screeningprogram bör användas och utökas i mån av tillförlitliga metoder.
- ✘ Provtagning för allmänfarliga sjukdomar bör uppmuntras och vara lätt tillgängligt.
- ✘ Vårdcentralernas förebyggande och hälsofrämjande arbete bör förbättras.
- ✘ Satsningar på äldrevårdscentraler med speciellt ansvar för hälsofrämjande och förebyggande verksamhet bör ske.
- ✘ Landstingen bör verka för att främja hälsoundersökningar av asylsökande på lokal nivå, exempelvis genom införandet av lokala riktlinjer.
- ✘ Satsningar för att i ett tidigt skede diagnostisera demenssjukdomar bör utökas.
- ✘ Uppsökande verksamhet genom hälsosamtal ska prioriteras.

3 Kultur

3.1 Kulturarvet

Sverigedemokraternas principprogram, (2011) s. 19:

“Kulturarvet har ett egenvärde genom bland annat de skönhetsvärden och den estetik som det står för. Att värna om kulturarvet är också att visa respekt mot tidigare generationer, att minnas vad de har åstadkommit. Den absolut viktigaste aspekten är dock att kulturarvet fungerar som ett sammanhållande kitt. Varje samhälle behöver gemensamma normer och värderingar, kollektiva minnen, gemensamma myter, gemensamma högtider och traditioner, gemensamma seder och bruk för att i förlängningen kunna hålla samman.”

Kulturarvet skiljer sig på ett avgörande sätt från samtidskulturen genom det faktum att de som en gång har skapat och burit de olika kulturyttringarna i de flesta fall är döda. Till skillnad från samtidskulturen kan äldre kulturyttringar alltså inte skyddas, spridas och levandegöras av sina skapare. Det gör enligt vår mening att samhällets ansvar för denna del av kulturen är särskilt viktig.

Kulturarvet kan lära oss mycket om oss själva, både som individer och som samhälle, om nutiden såväl som dåtiden. Det är en viktig anledning att stärka anslagen till kulturarvet.

Andra viktiga anledningar är den nya tidens utmaningar i form av kulturarvsbrottslighet, miljöförstöring och den nya tekniken. Att skapa tillgänglighet och användbarhet såväl fysiskt som digitalt är en stor utmaning.

Ur ett ekonomiskt perspektiv är ett starkt och levande kulturarv en stor tillgång för bland annat besöksnäringen. Satsningar på kulturarvet kommer också en stor andel av befolkningen till del då det även bland medborgare med relativt låg inkomst och låg utbildningsnivå finns ett förhållandevis stort intresse för att exempelvis besöka museer och historiska platser och byggnader. Den i särklass viktigaste anledningen till att satsa på ett starkt och levande kulturarv är dock den betydelse detta kan ha för återskapandet av den gemensamma identiteten, samhörighetskänslan och hemhörighetskänslan i vårt samhälle. Modern forskning såväl som den historiska erfarenheten visar att den gemensamma identiteten och det starka sociala kapital som följer med denna är en helt central byggsten i formandet av ett välmående, harmoniskt och demokratiskt samhälle.

Genom införandet av kultursamverkansmodellen flyttades en betydande del av kulturpolitiken från statlig till regional nivå. Landstingens ansvar för kulturpolitiken och därmed också för den materiella såväl som den immateriella delen av kulturarvet har alltså aldrig varit större än vad det är idag.

Det är av vikt att landsting i kommunikation med medborgarna använder sig av korrekt svenska i tal och skrift. Språkliga influenser är något naturligt. Dock är det stor skillnad på, å ena sidan låneord som genom bruk och över tid blir en naturlig del av det svenska språket, ofta för att beteckna nya begrepp och fenomen, och å andra sidan felaktigt bruk av ord och uttryck från andra språk, trots att det redan finns svenska ord och uttryck med samma betydelse. Ibland ger det främmande ordet eller uttrycket till och med en annan betydelse

på svenska, vilket kan skapa förvirring bland äldre och problem med hur orden uttalas. Vi anser därför att landsting i så stor utsträckning som möjligt bör undvika detta.

Sverigedemokraternas förslag:

- ✘ Den viktigaste målsättningen för den regionala kulturpolitiken är att värna och levandegöra det regionala och nationella kulturarvet.
- ✘ Det svenska språket bör i så stor utsträckning som möjligt användas i tal och skrift i landstingets kommunikation.

3.1.1 Det materiella kulturarvet

Det materiella kulturarvet står idag inför flera stora utmaningar som måste mötas. Många kulturhistoriskt värdefulla byggnader lider av eftersatt underhåll. Detsamma gäller underhållet av och den fysiska tillgängligheten till många av våra fornminnen.

För de landsting som har problem med både eftersatt underhåll av kulturhistoriskt värdefulla byggnader och en hög arbetslöshet bland byggnadsarbetare bör den så kallade Hallandsmodellen kunna tjäna som exempel. Grundtanken med modellen är att olika aktörer går samman i ett arbetsmarknadsprojekt där arbetslösa byggnadsarbetare kontrakteras för att rusta upp förfallna äldre byggnader.

Vinsterna som skapas är dels att byggnaderna räddas för eftervärlden, att gamla hantverkstraditioner hålls vid liv, att byggnadsarbetare besparas långtidsarbetslöshet och bidragsberoende samt att byggnadslärlingar kan slutföra sin utbildning. På så vis säkras tillgången till kvalificerade inhemska byggnadsarbetare då konjunkturen inom byggbranschen vänder.

Det faktum att underhållet av våra fornminnen är eftersatt på många håll är ett problem både ur ett kulturarvsperspektiv och ur ett rättviseperspektiv. Att medborgare med funktionsnedsättning hindras från att ta del av centrala delar av vårt kulturarv genom att områdena kring våra fornminnen inte sköts och tillåts växa igen är oacceptabelt.

Stat, landsting och kommuner måste höja sina ambitionsnivåer på detta område. Förutom direkta insatser från ansvariga myndigheter bör även åtgärder vidtas för att försöka förmå fler medborgare att på frivillig basis engagera sig i omhändertagandet av kulturarvet. Projekt som går ut på att förmå skolor, föreningar, företag och enskilda att "adoptera ett fornminne" genom att åta sig ansvaret för att exempelvis röja sly och resa informationsskyltar bör därför utökas och stärkas.

Stora delar av det materiella kulturarvet ligger idag och samlar damm i institutionernas arkiv utan att vara till någon större glädje eller nytta för någon. Landstingen bör därför i samverkan med andra aktörer intensifiera arbetet med att hitta nya vägar för att tillgängliggöra dessa samlingar såväl fysiskt som digitalt.

Kulturarvsbrottsligheten har etablerat sig på oacceptabelt höga nivåer. Ovärderliga kulturskatter stjäls eller förstörs varje år. En del av kulturarvsbrotten begås medvetet men en

relativt stor del kan också härledas till försumlighet och bristande medvetenhet. Exempel på detta är att gravplatser eller andra fornlämningar genom oaktsamhet förstörs i samband med jord- eller skogsbruk.

Detta kan förebyggas genom att landstingen medverkar till att informationen till berörda parter förbättras och att medvetandegraden höjs. Ett viktigt verktyg i arbetet med att höja medvetandegraden är att genom en ökad satsning på natur- och kulturarvsturism visa på de kommersiella värden som finns i bevarandet av kulturarvet och kulturlandskapet.

Vid sidan av förebyggande åtgärder bör landstingen också ställa krav på staten om skärpta straff för kulturarvsbrott och ge polis och tull ökade resurser och befogenheter att bekämpa denna typ av brottslighet.

Sverigedemokraternas förslag:

- ✘ För de landsting som har problem med både eftersatt underhåll av kulturhistoriskt värdefulla byggnader och en hög arbetslöshet bland byggnadsarbetare bör den så kallade "Hallandsmodellen" kunna tjäna som ett positivt exempel att följa.
- ✘ Underhållet av och tillgängligheten till våra fornminnen måste förbättras.
- ✘ Kampen mot kulturarvsbrottsligheten måste intensifieras på alla nivåer i samhället.

3.1.2 Det immateriella kulturarvet

Bevarandet och levandegörandet av den immateriella delen av kulturarvet är om möjligt ännu viktigare än av den materiella. Landstingen bör i högre utsträckning än idag stärka och synliggöra regionala traditioner, högtider, seder och bruk genom att till exempel bidra till arrangemang av stora offentliga firanden, kulturarvsdagar, festivaler och liknande.

Stödet till föreningar och verksamheter som arbetar med att sprida och stärka äldre regionala dialekter, danser, hantverkstraditioner, mattraditioner, musik, kunskaper om naturen, myter och folksagor med mera bör höjas.

Länsmuséerna har en viktig roll att fylla när det gäller bevarandet av såväl den materiella som den immateriella delen av det regionala svenska kulturarvet. Det skattefinansierade stödet till dessa muséer bör därför vara så generöst att det både möjliggör upprätthållandet av en högkvalitativ basverksamhet såväl som en fortsatt vidareutveckling av verksamheten.

En tydlig trend gällande de skattefinansierade bidragen till kulturarvsbevarande verksamheter har under senare år varit att projektbidragen stadigt har ökat på bekostnad av de fasta verksamhetsbidragen. Problemet med detta är att det kraftigt har ökat den administrativa bördan för föreningarna, ökat den politiska detaljstyrningen och försvagat utvecklingen av basverksamheten. Höjningen av anslagen till de kulturarvsbevarande verksamheterna bör således ha som primärt mål att stärka de fasta verksamhetsbidragen.

Ett sätt att synliggöra och skapa diskussion kring det regionala kulturarvet är att, med det framgångsrika kanonprojektet i Danmark som förebild, ta fram en regional kulturkanon. Till

skillnad från det danska exemplet bör dock allmänheten ges ett betydande inflytande över den urvalsprocess som föregår det slutgiltiga fastställandet av denna kulturkanon.

Sverigedemokraternas förslag:

- ✘ Landstingen bör i högre utsträckning stärka och synliggöra regionala traditioner, högtider, seder och bruk.
- ✘ Ökade anslag till kulturarvsbevarande föreningar bör primärt ske i form av ökat basverksamhetsstöd.

3.2 Scenkonsten och den klassiska kulturen

Sverigedemokraterna betraktar den klassiska kulturen i form av bland annat opera, balett, symfoniorkestrar och teatrar som en viktig del av det bredare europeiska kulturarv och den bredare europeiska identitet som vi anser oss vara en del av. Det är därför vår mening att landsting tillsammans med stat och kommun bör bidra till att skapa goda villkor för bevarandet och vidareutvecklandet av en kvalitativ scenkonst.

För att stärka och upprätthålla scenkonstens och den klassiska kulturens kvalitet bör bland annat tillgången till utbildningar av hög standard säkerställas. Därutöver måste det upprättas ett regelverk för arbetsmiljö, kompetensutveckling och pensionsvillkor som är anpassat till scenkonstarnas särskilda situation.

Det faktum att scenkonsten till väldigt hög grad är skattefinansierad tillsammans med det faktum att den primärt lockar en relativt högutbildad och högavlönad publik utgör ett problem från fördelningspolitisk synpunkt.

I praktiken är situationen idag sådan att lågavlönades arbete beskattas för att finansiera de högavlönades och högutbildades kulturkonsumtion. För att komma tillrätta med detta problem måste ansträngningarna för att bredda publikbasen fortsätta. Ett viktigt led i detta arbete är satsningar på en mer traditionell repertoar med fler föreställningar på det svenska språket.

Vad operan anbelangar anser vi att regionala operor bör slippa skyldigheten att beställa nyskriven svensk opera. Vi ser dock gärna att man satsar på översättning till svenska av verk som tidigare inte funnits på vårt språk.

Ett villkor för landstingens bidrag till scenkonsten bör vara att man prioriterar uppträden för landstingens egna invånare. Utlandsturnéer kommer endast i begränsad utsträckning landstingens invånare till del och bör därför kraftigt reduceras till förmån för till exempel fler skolkonserter i det egna landstinget. Fler skolkonserter kan skapa ett större intresse bland svensk ungdom för den klassiska kulturen.

Mycket talar dock för att dylika insatser inte kommer att ha tillräckligt stark effekt för att uppnå de önskade målen. Vi ser det därför som högst sannolikt att kravet på ökad självfinansiering inom scenkonsten framöver måste skärpas.

Sverigedemokraterna är öppna för att åtminstone diskutera en framtida förändring av den nuvarande prioriteringsordningen. Ambitionen är att starka välutrustade scenkonstinstitutioner med teknikanpassade lokaler bör finnas i varje landsända. En satsning på ett antal starka nationella och regionala scenkonstinstitutioner med ett tydligt uppdrag att turnera mer i landet skulle kanske kunna frigöra stora resurser till vården och bevarandet av det folkliga kulturarvet samtidigt som medborgarnas tillgång till högkvalitativ klassisk kultur inte allvarligt skulle försämrans.

Sverigedemokraternas förslag:

- ✘ Kraven på scenkonsten om att nå en bredare publik och att höja sin självfinansieringsgrad bör skärpas.

3.3 Barnkultur

Helt centralt inom alla former av barnkultur är att verksamheten bör genomsyras av en respekt för det nationella och regionala kulturarvet och att den bör bidra till att ge barnen en stark och sammanhållande regional och nationell identitet.

Läsförståelsen och dess betydelse för individen i dagens och morgondagens kunskapssamhälle kan vidare knappast överskattas. Den som inte äger språket kommer sannolikt ha ytterst begränsade möjligheter att göra karriär eller att delta i den demokratiska processen. Sverige har haft en lång och stolt tradition på området men resultaten på senare år med allt sämre läsförståelse hos framförallt barn och unga är mycket oroande. Att den primära förklaringen till försämrade läsförståelse bland barn och unga stavas oansvarig invandringspolitik och segregering av mångkulturalism finns det gott om vetenskapliga och empiriska belägg för. För att på allvar komma tillrätta med problemet krävs alltså djupgående strukturella förändringar. Tills sådana förändringar genomförs måste dock åtgärder till inom ramen för skolan och barnkulturen för att motverka att problemen förvärras. Verksamheter och projekt som syftar till att befrämja kunnandet kring och intresset för läsande och litteratur bland barn och unga bör således stå i centrum för landstingens prioriteringar inom barnkulturen.

Sverigedemokraternas förslag:

- ✘ Identitetsskapande barnkultur, som genomsyras av respekt för det nationella och regionala kulturarvet, bör vara en prioriterad verksamhet för landstingen, i synnerhet i form av läsfrämjande insatser.

3.4 Kultur för äldre och sjuka

Sedan 2007 har vårt grannland Norge ett särskilt riktat stöd, *Kulturelle spaserstokken*, som fördelar bidrag till kulturverksamhet inom äldreområdet. Målen med denna satsning är att sörja för högkvalitativ konst och kulturförmedling till äldre, ge förutsättningar för ett utökat samarbete mellan kulturen och vård- och omsorgssektorn samt säkerställa att ett brett kulturutbud finns tillgängligt för äldre i deras vardag. Sverigedemokraterna anser att en liknande verksamhet bör finnas på såväl nationell som regional nivå i Sverige.

Den moderna forskningen har visat att kulturkonsumtion och kulturutövning kan ha en stor inverkan på människors välmående och hälsa. Kulturen har därför en viktig roll att spela både i det förebyggande folkhälsoarbetet och inom ramen för sjukvården. Landstingen bör bejaka kulturens hälsofrämjande egenskaper genom att premiera fortsatt forskning och utveckling på området och genom konkreta verksamheter i stil med Kultur på recept, vilket innebär att sjukvården ordinerar kulturella aktiviteter i hälsosyfte.

Sverigedemokraternas förslag:

- ✘ Landstingen bör bejaka kulturens hälsofrämjande egenskaper, i synnerhet för sjuka och äldre, genom att premiera fortsatt forskning och utveckling på området samt genom konkreta verksamheter.

4 Infrastruktur och kollektivtrafik

Sverigedemokraternas principprogram, (2011) s. 29:

“Principen om att hela Sverige skall leva är mycket viktigt för Sverigedemokraterna. För att bland annat kunna garantera medborgare i alla delar av landet en godtagbar nivå av samhällsservice och tillgänglighet till en rimlig kostnad måste stat och kommuner behålla ett betydande mått av inflytande över infrastruktur och kollektivtrafik. Även andra sektorer av central strategisk och säkerhetspolitisk betydelse såsom el- och vattendistributionen bör stå under stark samhällskontroll. [...]

Utformningen av den fysiska samhällsmiljön är av stor betydelse för medborgarnas trygghet, trivsel och hälsa. Sverigedemokraterna vill så långt som det är möjligt verka för levande, familjevänliga, småskaliga och trygga samhällsmiljöer.

Stadsplanering och arkitektur måste vara anpassade efter människors behov och till vad vi vet om den mänskliga naturen. Detta innebär bland annat att man bör sträva efter att bygga miljöer som beaktar det mänskliga behovet av social samvaro, närhet till naturen, skönhet och symmetri. Man bör också bejaka platsens och invånarnas historia och identitet.”

Landstingens organisation, infrastrukturens utformning och våra fysiska miljöer i allmänhet har en stor inverkan på medborgarnas trygghet, trivsel, hälsa och identitet. Miljöer som riskerar att skapa känslor av otrygghet, eller underlättar för brottslig verksamhet, bör därför motverkas och förändras. Barn- och familjeperspektivet, liksom tillgängligheten för personer med funktionsnedsättning, bör vidare vara genomgående vid samhällsplanering, för att stärka vår gemensamma välfärd. Det är vår övertygelse att satsningar på tillgänglighet för funktionsnedsatta även kan ha positiva samhällsekonomiska effekter. En ökad egen tillgänglighet till transportsystemet för funktionsnedsatta leder till exempel till ett minskat tryck på färdtjänsten, vilken annars är ett mycket personalkrävande och därmed kostsamt transportmedel.

Principen om att hela Sverige ska leva är mycket viktig för Sverigedemokraterna. För att bland annat kunna garantera medborgare i alla delar av landet en godtagbar nivå av samhällsservice och tillgänglighet till en rimlig kostnad måste stat, landsting och kommuner behålla ett betydande mått av inflytande över infrastruktur och kollektivtrafik. Staten måste bära det övergripande och slutgiltiga ansvaret för planering, underhåll och finansiering av centrala delar av infrastrukturen såsom större vägar och järnvägsnät. Om det kan anses ligga i invånarnas och landstingens intressen ser vi dock inga avgörande hinder för att landstingen medfinansierar vissa centrala väg- och järnvägssträckor.

I enlighet med Sverigedemokraternas inställning om att värna städernas unika särprägel, genom att undvika onödig förtätning, är det vår utgångspunkt att kommuner och landsting aktivt bör arbeta för att genom fler och nya vägnät till städernas ytterområden öka incitamenten hos byggföretagen att våga satsa på nya bostäder i ytterområdena. Likaså visar undersökningar att bristande kommunikationer är en av orsakerna till arbetslöshet inom vissa områden. Genom att minska avstånden mellan stadskärnan och ytterområden vill vi möjliggöra för uppkomsten av nya marknads- och mötesplatser.

Sverigedemokraterna vill ha en kollektivtrafik som alla kan nyttja. Oavsett var de bor, vilken ålder de har eller om de lever med funktionsnedsättning bör kollektivtrafiken fungera tillfredsställande för landets invånare. Tillgängligheten, tryggheten, punktligheten och komforten för passagerare är viktiga för att fler ska känna att kollektivtrafiken är ett alternativ till bilen. Att fler väljer bussen eller tåget framför bilen är naturligtvis av största vikt för att minska föroreningarna och trängseln i framförallt städerna.

I valet mellan tätare avgångar respektive bättre kvalitet, ordning och tillförlitlighet inom den befintliga trafiken bör det sistnämnda prioriteras. Kostnaden är naturligtvis också en central faktor för att få fler att välja kollektivtrafiken. Biljettpriserna måste således subventioneras med skattemedel och självfinansieringsgraden för resenärerna får inte bli alltför hög.

Huruvida trafiken bör skötas av landstingsägda bolag eller läggas ut på entreprenad är en fråga som bör avgöras från fall till fall. Viktigast är att skattebetalarna och resenärerna får största möjliga kvalitet och nytta för pengarna och att verksamheten fungerar stabilt och långsiktigt.

Ett avgörande hinder för att kunna öka det kollektiva resandet är det faktum att underhållet av det svenska järnvägsnätet är extremt eftersatt, vilket har fått följden att många människor kommer för sent till sina arbeten, avtalade möten, läkarbesök med mera. Detta är oerhört samhällsekonomiskt kostsamt, inte minst på grund av förlorad arbetstid och utbetalade ersättningar kopplade till resegarantin. Sverigedemokraterna är därför beredda att avsätta resurser för att punktligheten ska bli högre inom spårtrafiken. De samhällsekonomiska vinsterna av säkrare restider, särskilt för arbetspendlarna, ger utrymme för betydande satsningar inom det här området. Därför vill vi också verka för att sådana drifts- och underhållssatsningar kommer till stånd.

En ökning av underhållet kan ge möjlighet att proaktivt avhjälpa en större andel av de avvikelser i infrastrukturen och de tekniska system som annars riskerar att skapa störningar i trafiken. Sverigedemokraterna anser inte att upprustningen bör finansieras genom höjda banavgifter då det leder till en prisökning som gör att utnyttjandet av järnvägen riskerar att minska. Det är vår mening att det bör finansieras genom statligt och regionalt stöd.

I syfte att få fler att åka kollektivt bör kollektivtrafiken inom landstingen satsa mer på evenemangsresor - antingen i egen regi eller genom privata aktörer som kan erbjuda sådan service. Med evenemangsresor avses tillfälligt inrättade linjer till speciella evenemang. Det kan handla om allt från populära turistattraktioner och stora marknader till sportevenemang. Kommunerna bör i sin tur och i samverkan med landstingen både kunna nyttja och erbjuda sådana evenemang.

Det är vår övertygelse att ordning, trygghet och service inom den regionala kollektivtrafiken kan förbättras med mer servicepersonal. Ett långsiktigt personalåtagande ger bättre kundnytta än ett ständigt byte av operatörer i upphandlingar med högre personalomsättning.

Många medborgare väljer tyvärr bort kollektivtrafiken på kvällar, nätter och helger av säkerhetsskäl. Sverigedemokraterna anser därför att kameraövervakning på bussar och tåg bör tillåtas och användas i högre utsträckning och att det bör finnas anställda vakter och servicepersonal i syfte att göra väntetiden och resandet tryggare.

I vår del av världen räcker det inte med en glaskur på tågplattformen för att hålla undan vind och kyla i väntan på bussen eller tåget. Det behövs fler uppvärmda väntehallar, åtminstone vid centrala knutpunkter och större stationer, så att fler bilister ska uppleva kollektivtrafiken som ett attraktivt pendlingsalternativ. Det måste alltid finnas beredskap så att åtgärder gentemot nyckfulla väderomslag som påverkar infrastrukturens funktionssätt kan motverkas genom exempelvis snöplogning eller översvämningssanering.

Landstingen bör i möjligaste mån verka för att öka utbudet av kombinerade cykel- och ridleder på landsbygden. Sådana medför många fördelar; exempelvis stärker de turistnäringen och bidrar även till folkhälsan genom ökade möjligheter till cykelpendling och fritidsaktiviteter av olika slag.

Att både cyklar och bilar finns kvar utan åverkan när resenären återkommer från resan är en viktig serviceprestation som man kan förvänta sig. Låsta cykelparkeringar bör därför erbjudas i högre utsträckning än idag. Även möjligheter till utbyggda bilparkeringar i närheten till knutpunkter bör ses över för att göra kollektivtrafiken tillgänglig även för de personer som bor långt ifrån tätorter.

Sveriges energiförsörjning gör vårt land speciellt väl lämpat för eldrift av fordonsflottan. Därför bör – där förutsättningar finns – landstingen gå i bräschen för att underlätta för invånare att använda elbilar. Genom att vid nybyggnation förbereda för laddstationer på de av landstinget ägda parkeringsplatserna främjas elbilsanvändandet, till nytta för både invånare och natur.

Eftersom olika IT-lösningar spelar en alltmer central roll i den offentliga förvaltningen är det Sverigedemokraternas mening att varje landsting och region också bör ha en egen IT-strategi. Centralt är att stor vikt fästs vid användarvänlighet, säkerhet, integritet, långsiktighet och kompatibilitet. Detta kan exempelvis ske genom ökat användande av så kallade öppna standarder, likväl som programvara med öppen källkod. Redan idag finns flera lyckade exempel på kommuner som helt eller delvis anammat båda dessa företeelser.

En exakt definition av begreppet "öppna standarder" saknas, men huvudsakligen åsyftas en standard som är öppen och fritt tillgänglig samt kan implementeras fritt utan restriktioner. En övergång till öppna standarder, likväl som till programvara med öppen källkod, kan således möjliggöra kostnadsbesparingar samtidigt som användaren blir mindre beroende av specifika leverantörer. Vid valet av standard bör kommunen väga in möjligheten att för kommunens medborgare tillhandahålla allmänna handlingar i filformat som kan läsas utan att vara beroende av licenser som medför kostnader.

Sverigedemokraternas förslag:

- ✘ Lokala och regionala identiteter måste bevaras. Landstingsgränser med historisk förankring bör därför endast brytas upp om det finns ett starkt folkligt stöd för detta.
- ✘ Tillgänglighet, trygghet och barnvänlighet bör prioriteras inom alla former av samhällsplanering där landstingen är inblandade.
- ✘ Städers unika särprägel bör bevaras genom att förenkla och minska avståndet mellan stadskärna och ytterområden.
- ✘ Beredningsplaner måste alltid finnas så att infrastrukturens funktionssätt inte påverkas av exempelvis kraftiga väderomslag.
- ✘ Underhållet av järnvägsnätet måste förbättras.
- ✘ Kameraövervakning, antalet vakter och annan servicepersonal bör öka för att göra kollektivtrafiken tryggare.
- ✘ Landstingen bör i sina IT-strategier förorda en så snabb och långtgående övergång som möjligt till öppna standarder.
- ✘ Tillförlitligheten, tillgängligheten, tryggheten och komforten inom kollektivtrafiken bör förbättras.
- ✘ Landstingen bör utarbeta en långsiktig plan för ett finmaskigt nät av cykel- och ridleder på landsbygden.
- ✘ Landstingen bör vid nybyggnation av parkeringsytor förbereda dessa för laddstationer för elbilar.

5 Folkbildning

Sverigedemokraterna ser i grunden positivt på den folkbildningstradition som finns i vårt land. Idén om en bildningsverksamhet förankrad i ett folkligt engagemang är stärkande för såväl samhällets kunskapsutveckling som gemenskap. Partiet ser dock med oro på hur folkbildningens och folkhögskolornas verksamhet på många håll i landet har utvecklats i en allt mer politiserad riktning där kunskaper och färdigheter får stå tillbaka till förmån för åsiktsstyrning i en inte sällan tveksamt demokratisk anda.

Vi ser det därför som ytterst viktigt att, i den mån landsting bidrar till folkbildningens och folkhögskolornas verksamheter, ha skarpa krav på uppföljning och granskning för att säkerställa att utbildningarna fyller ett samhällsnyttigt syfte och att det sker på ett sätt som är förenligt med svenska demokratiska värderingar.

Den nordiska och svenska folkbildningens rötter kan sökas i 1800-talets Danmark och i den tidens nationalistiska och socialkonservativa strävanden efter en starkt medborgaranda och nationell gemenskap. Under sina tidiga år hade folkbildningen en avgörande betydelse för de mindre bemedlades chanser att nå bildning och personlig utveckling, vilket i sin tur var en viktig grund för den fortsatta demokratiseringsprocessen. Som ett komplement till det offentliga utbildningsalternativ och som en väg till social gemenskap och spridare av lusten att lära har folkbildningen även i dag en viktig roll i vårt samhälle. Därför är det också fullt rimligt att samhället via skattemedel ger ett visst stöd till folkbildningen.

Det är samtidigt fullt rimligt att mottagare av statsbidrag uppfyller vissa minimikrav på kvalitet och samhällsnyttigt innehåll. Allt annat är att visa bristande respekt för demokratin och skattebetalarnas pengar. Vi oroas därför av den bristande kontroll som på många håll uppvisats och än mer av att vissa verksamheter inom folkbildningens ram, såsom till exempel det återkommande direkta och indirekta stödet till vänsterextrema grupperingar, står i direkt strid med en konstruktiv samhällsutveckling och grundläggande demokratiska principer.

Att detaljreglera den skattefinansierade delen av folkbildningen tror vi skulle vara negativt för dess utveckling. Att i viss utsträckning skärpa kvalitetskraven och förtydliga direktiven om vilka typer av verksamheter som ska kunna få statligt stöd ser vi dock som nödvändigt.

En viktig princip för all skattefinansierad utbildning bör vara att den ska sträva efter största möjliga objektivitet, saklighet och allsidighet. Verksamhet med inslag av stark, ensidig politisk eller religiös påverkan bör således inte kunna uppbära statligt stöd inom ramen för folkbildningen.

Centralt i Sverigedemokraternas politik är att skattemedel bör användas för att stärka vårt lands interna sammanhållning och nationella gemenskap, inte för att stödja samhällssplittrande projekt eller idéer som leder till motsättningar och utanförskap. Mot bakgrund av detta bör allt offentligt stöd till mångkulturella verksamheter, även inom ramen för folkbildningen, dras in. Med begreppet mångkulturell avses i första hand sådana verksamheter som syftar till att bejaka och förstärka kulturella, religiösa och identitetsmässiga skillnader mellan Sveriges invånare baserat på deras etniska bakgrund.

Sverigedemokraterna anser att huvudansvaret för bidragen till folkbildningen bör vila på staten och kommunerna. Under förutsättning att den ekonomiska situationen tillåter och grundläggande kvalitetskrav är uppfyllda bör dock även landsting kunna bidra till finansieringen. Om prioriteringar måste göras bör stödet till utbildningar som kan anses främja regional tillväxt och bevarandet av kulturarvet premieras.

Sverigedemokraternas förslag:

- ✘ Skattefinansierat stöd till folkbildningen bör endast ges under förutsättning att verksamheten präglas av fungerande kontroller, saklighet och allsidighet samt inte bidrar till segregation eller samhällssplittring.
- ✘ Utbildningar som kan anses främja regional tillväxt och bevarandet av kulturarvet bör premieras.

6 Regional tillväxt

6.1 Storregioner och lokal identitet

På flera håll i landet diskuteras hur framtidens regionindelning kommer att se ut. Sverigedemokraterna värnar de lokala identiteterna och den nära kontakten med folket. Vi ställer oss skeptiska till bildandet av storregioner och ser riskerna med ett system som centraliserar makt och brister i kommunikationen med och förankringen hos medborgarna.

Att lokala och regionala identiteter med en djup historisk förankring bevaras även i framtiden är av stor betydelse för Sverigedemokraterna. Bland annat av denna anledning anser vi att försiktighet bör iakttas vid planer på att bryta upp kommun- och landstingsgränser som vilar på naturliga geografiska avgränsningar och en historiskt förankrad identitet.

Om sådana beslut ändå måste fattas är det nödvändigt att ansvariga politiker först försäkras sig om att de har ett djupt förankrat folkligt stöd. Sammanslagningar av landsting till alltför stora enheter riskerar att leda till att närheten mellan medborgarna och beslutsfattarna går förlorad.

När regionerna bildades talades det om stordriftsfördelar. Stordriften får dock inte undantränga smådriftens fördelar. Landstingens mindre sjukhus bör bevaras och utvecklas, inte bara för att invånarna ska ha nära till vård, utan också för att kvaliteten kan bli bättre när vården erbjuds i ett småskaligt sammanhang.

Sverigedemokraterna avisar också tanken på centralkök för hela regioner. Hur vi hanterar våra livsmedel har givetvis betydelse för vår hälsa. Verksamheter som har lagts ut på entreprenad men som visat sig fungera dåligt bör tas tillbaka. Centralt för vårt parti är att respekt för skattebetalarnas pengar och strävan efter ett minimum av byråkrati bör genomsyra all offentlig verksamhet.

6.2 Näringsliv och tillväxt

Tillväxt och hög sysselsättning är nödvändiga förutsättningar för att landstingen ska kunna bibehålla en verksamhet med hög kvalitet. Samtidigt måste strävandet efter tillväxt ständigt balanseras mot viktiga samhällsvärden såsom folkhälsa, kulturarv, miljö och bevarandet av ett starkt socialt kapital.

Besöks- och turistnäringen står för en växande andel av Sveriges ekonomi och sysselsätter tiotusentals människor årligen inom flera olika branscher, vilket har stor betydelse för landstingens ekonomiska utveckling. Turismen och besöksnäringen är viktiga för att stärka omvärldens uppfattning om Sverige men också för att öka svenskarnas kännedom och uppfattning om sitt eget land.

En väl utbyggd infrastruktur som gör besöksattraktionerna mer lättillgängliga är grunden till en lyckad turism och besöksnäring men är också viktig i konkurrensen om att locka andra typer av företag till landstingen. En ökad turism kräver också bra offentlig service och att vi vårdar och framhäver vår unika natur och vårt unika kulturarv.

I dagens informationssamhälle är det allt viktigare med en säker tillgång till internet. Det är därför av central betydelse att arbetet mot att vidga tillgången till snabba och säkra anslutningar premieras.

Landstingens uppgift är att samordna alla parter inom turistnäringen och att långsiktigt och effektivt marknadsföra det egna landstingets unika värden såväl i övriga Sverige som internationellt.

För att stärka den framtida tillväxten bör landstingen bidra till att en ökad satsning sker på utbildningar med inriktning på företagande och entreprenörskap samt natur- och kulturarvsturism. Att snabbt ta till sig goda exempel från andra platser i Sverige och världen, att smida medan järnet är varmt och att på ett effektivt och långsiktigt hållbart sätt kunna koordinera alla de gemensamma insatser som krävs från stat, landsting och kommuner för att skapa och upprätthålla ett gott företagsklimat är mycket viktigt.

Sverigedemokraterna anser därför att samtliga landsting i samarbete med staten bör anställa en tillväxtkoordinator som kan arbeta med dessa frågor.

Företagskluster där många företag med angränsande verksamheter etablerar sig på samma geografiska plats är något som har visat sig ha starka synergieffekter och en positiv inverkan på den regionala tillväxten. Sådana kluster kan visserligen inte skapas helt artificiellt av politiska beslut, men genom att exempelvis presentera en långsiktig strategi, erbjuda en god infrastruktur, upprätthålla ett gott företagsklimat och en positiv attityd till innovationer, underlätta och koordinera samarbeten, underlätta forskning och utveckling med mera, kan samhället i viss mån ändå bidra till att företagskluster växer fram eller stärks. Sverigedemokraterna tror inte att den fulla potentialen ännu är nådd på detta område och menar därför att samtliga landsting bör ha en långsiktig strategi för hur antalet företagskluster ska kunna öka.

På många håll i landet är det svårt för innovatörer och små och medelstora företag att få tillgång till riskkapital. Detta är sannolikt en faktor som hämmar den regionala tillväxten. Sverigedemokraterna vill därför utreda möjligheterna för landstingen att upprätta regionala riskkapitalfonder, gärna i samarbete med staten, kommunerna och näringslivet.

Då de senaste decenniernas massinvandring till Sverige har visat sig ha en starkt negativ inverkan på sysselsättningsgraden samtidigt som den medfört ett kraftigt ökat tryck på flera av landstingens verksamheter, anser Sverigedemokraterna att landstingen bör utöva påtryckningar på regeringen i syfte att reducera invandringsnivåerna till en mer hanterbar nivå.

Sverigedemokraternas förslag:

- ✘ Landstingens satsningar på natur- och kulturarvsturism bör intensifieras.
- ✘ Utökade IT-satsningar bör premieras så att allt fler landsting har en fullgod och snabb anslutning till internet.
- ✘ Samtliga landsting bör i samarbete med staten anställa en tillväxtkoordinator.
- ✘ Samtliga landsting bör avsätta medel till och hålla sig med en långsiktig strategi för främjandet av fler företagskluster.
- ✘ Möjligheten att upprätta regionala riskkapitalfonder bör utredas.
- ✘ Landstingen bör utöva påtryckningar på regeringen i syfte att reducera invandringsnivåerna till en mer hanterbar nivå.

6.3 Lokala kunskapscentra

En god tillväxt främjas inte bara av goda förutsättningar för företagande utan även av goda förutsättningar för vetenskap och kunskap att frodas och utvecklas. Detta märks särskilt i de landsting som ansvarar för något av landets universitetssjukhus, men även där andra kunskapscentra faller under deras ansvar. Sverigedemokraterna ser det som viktigt att även beakta denna aspekt i regionala beslut.

6.3.1 Forskning

Forskning är en viktig faktor för många landstings utveckling. Universitetssjukhusen spelar en viktig roll för såväl den forskning som leder medicinsk utveckling framåt som utbildandet av ny och kompetent personal. Ett övergripande mål för Sverigedemokraterna är att hålla högsta kvalitet och effektivitet i vården och att förebygga sjukdom och ohälsa. Detta fordrar satsningar på och tillgång till den senaste tekniken men även kompetent personal som vet hur den ska hanteras. Vi menar att det är angeläget för landstingen att kunna rekrytera personal till forskningen och strävar därför efter att skapa goda förutsättningar för attraktiva forskarkarriärer, stöd till forskarna och starka forskningsmiljöer.

6.3.2 Naturbruksgymnasier

Naturbruksgymnasierna är en värdefull resurs för den regionala tillväxten. Utbildningen ser till att arbetsmarknaden får tillgång till kompetent yrkesfolk men den knyter också an till de landsbygdsnära näringarna och vårt kulturarv och den landskapsbild som vi idag ser som vår. Utbildningen har alltså enligt vårt synsätt tre syften. Det första är givetvis det arbetsmarknadspolitiska, men utbildningen har också en miljöpolitisk och inte minst en kulturpolitisk relevans.

Utbildning är på så sätt också en länk mellan forntid, nutid och framtid. Att naturbruksgymnasierna sorterar under landstingen är en rest av en historisk ordning. Huruvida denna ordning bör bestå eller om huvudmannskapet för naturbruksutbildningarna bör överlåtas till kommuner eller privata intressenter anser vi vara upp till varje landsting att besluta. En grundförutsättning vid eventuella överlåtelser måste dock vara att kvaliteten inom verksamheten bibehålls eller förstärks.

7 Personal- och arbetsmiljöfrågor

Alla resenärer och patienter bör bemötas med respekt och erbjudas bästa möjliga service. För att kunna erbjuda en god service och klara framtidens utmaningar måste landstingen dock kunna erbjuda personalen en god arbetsmiljö.

Den viktigaste åtgärden för en förbättrad arbetsmiljö är enligt Sverigedemokraternas mening att tillskjuta resurser så att fler anställs inom vården. Ständig underbemanning leder till stress, utbrändhet, ogenomtänkta arbetsställningar och annat som kan resultera i arbetsskador.

I Sverigedemokraternas förslag till riksbudget tillskjuter partiet därför betydande resurser, i form av stimulansbidrag, till både kommuner och landsting, så att alla de som idag är deltidsanställda inom offentlig sektor ska kunna utöka sin tjänst till heltid.

Sverigedemokraterna anser att det är viktigt att landstingen strävar efter att erbjuda sina deltidsanställda en utökning av sina anställningsvillkor.

Likaså bör landstingen arbeta för att slopa de ofrivilliga delade turerna. Inte minst inom omsorgsarbetet.

Arbetsituationen på vissa akutmottagningar och vissa senare turer är ofta mycket dålig. Landstingen måste i samverkan med de fackliga organisationerna säkerställa en trygg arbetsmiljö för personalen. Vi vet att samhället som vi lever i har skapats av de politiker som styrt Sverige på ett felaktigt sätt, men inte desto mindre ser vi det som vårt ansvar att bryta denna samhällsutveckling. Det kan vi bara göra på lång sikt, men på kort sikt kan det vara nödvändigt att säkra arbetsmiljön för till exempel bussförare och akutpersonal med hjälp av vakter då polisens resurser inte räcker till.

Landstingens personalpolitik måste vara så långsiktig att vi på sikt inte ska behöva bemanningsföretagen. Stafettläkarsystemet är otillfredsställande på många sätt. Dels kostar det mycket pengar och dels skapar det en otrygghet för patienter som måste möta många olika läkare.

Det är heller ingen acceptabel arbetsituation för den vårdpersonal som ser läkare komma och gå. Vår åsikt är att de svenska läkarutbildningarna måste få fler platser. Vi anser också att de befintliga läkarnas värdefulla tid skulle kunna användas på ett bättre sätt genom att fler läkarsekreterare och annan vårdpersonal anställs.

Inom landstinget bör all personalrekrytering baseras på yrkeskompetens. All personal bör tala god svenska, uppträda professionellt i sin yrkesroll och agera på föredömligt sätt. Diskriminering får under inga omständigheter förekomma.

Det är viktigt att vårdpersonalens tid i första hand används till att arbeta nära patienten med det som den anställde är utbildad för.

Innan landstinget tar beslut om omorganisering av sin verksamhet är det viktigt att besluten förankras hos personalen. En lösning som kan tyckas se bra ut i teorin är kanske inte alls den bästa i verkligheten. Just därför är det av största vikt att diskutera organisationsförändringar med den berörda personalen som arbetar ute i verksamheten.

Som arbetsgivare har landstingen ett ansvar att motivera personalen, erbjuda kompetensutveckling och karriärmöjligheter. När personal vidareutbildar eller specialistutbildar sig måste det ge genomslag i lönekuvertet. Utbildning och nytänkande är två viktiga drivkrafter för utveckling.

Sverigedemokraterna är övertygade om att landstingen i högre grad än idag kan klara av att internrekrytera sina chefer. Löner och arbetsvillkor bör vara attraktiva för personalen som helhet. Vi vänder oss emot alltför höga lönenivåer för landstingens högsta tjänstemän och oskäliga så kallade "fallskrämsavtal" bör inte få förekomma, detta eftersom alltför höga tjänstemannalöner sänder helt felaktiga signaler till övrig personal. I värsta fall kan det verka demoraliserande och bidra till att främlingskapet ökar mellan olika personalgrupper.

Vid chefstillsättningar vill vi att det sker en grundlig kvalitetssäkring av kompetensen hos de chefer som rekryterar högre befattningshavare inom personalfunktionen och högre verksamhetschefer. All tillsättning bör ske utifrån kompetens. Ingen politisk hänsyn får tas och ingen kvotering, positiv särbehandling eller annan diskriminering ska få förekomma.

Som arbetsgivare har landstingen ett stort ansvar när det gäller möjligheterna att tillgängliggöra arbetstillfällen för människor med funktionsnedsättning. Det är inte bara en fråga om etik och moral utan i högsta grad också en fråga om att synliggöra att människor med funktionsnedsättning är kompetenta medarbetare och en viktig samhällsresurs.

Landstingen bör vid offentliga upphandlingar även ta social hänsyn vid anbudsförfarandet så att uppkomsten av sociala företag uppmuntras.

Vi ser att de problemen som uppstår vid sjukdom har påtagliga konsekvenser för personalen. Det bör därför ligga i arbetsgivarens intresse att utforma ett regelverk, som beskriver hur ett system med slopad karensdag ska se ut, om det endast ska gälla på arbetsplatsen eller även i hemmet. Därför anslår vi stimulansbidrag till arbetsgivare inom vård och omsorg som låter smittad personal vara hemma med full lön utan någon karensdag.

Sverigedemokraternas förslag:

- ✘ Personaltätheten inom vården bör öka.
- ✘ Landstingen bör sträva efter att erbjuda ofrivilligt deltidsanställda heltidstjänster.
- ✘ Landstingen bör arbeta för att slopa de ofrivilliga delade turerna.
- ✘ Vakter bör i större utsträckning anställas för att säkerställa tryggheten för personalen på utsatta arbetsplatser.
- ✘ All personal bör tala god svenska.
- ✘ Landstingens arbete med att tillvarata och synliggöra kompetensen och arbetsförmågan hos människor med funktionsnedsättning bör förbättras.
- ✘ Landstingens användande av bemanningsföretag och stafettläkare bör minska.
- ✘ Personalen bör alltid tillfrågas innan beslut om omorganiseringar tas.

- ✘ Personalens möjligheter till kompetens- och karriärutveckling bör stärkas.
- ✘ Landstingen bör ha som målsättning att i högre utsträckning än idag internrekrytera sina chefer.
- ✘ Social hänsyn bör tas vid offentliga upphandlingar så att uppkomsten av sociala företag uppmuntras.

8 Jämställdhet

För Sverigedemokraterna är det en självklarhet att män och kvinnor har exakt samma värde och att båda könen bör ha samma rättigheter, vara lika inför lagen samt kunna känna sig lika trygga och respekterade. För Sverigedemokraterna är det därför lika självklart att alla möten med vården bör präglas av respekt samt ett personligt, korrekt och värdigt bemötande

Sverigedemokraterna förespråkar en formell jämställdhet där varken kvinnor eller män särbehandlas på basis av sin könstillhörighet. Det är enligt oss upp till varje individ att välja sin egen väg i livet. Om dessa val sedan leder till att män och kvinnor inte gör allting på samma sätt eller i exakt samma utsträckning, så betraktar vi inte det som problematiskt.

Inom landstingen bör det precis som i övriga samhället vara jämställda och rättvisa löner. Omotiverade löneskillnader mellan män och kvinnor får inte förekomma.

Att män och kvinnor är exakt lika mycket värda är inte detsamma som att de också är exakt likadana. En anledning till varför det kan vara nödvändigt att behandla olika patienter på olika sätt är att det finns många betydelsefulla biologiska skillnader mellan män och kvinnor. Dessa skillnader gör att män och kvinnor drabbas av olika sjukdomar och att män och kvinnor kan uppvisa olika symptom på samma sjukdomar. För att inget av könen ska drabbas negativt är det av största vikt att vårdpersonalen är medveten om dessa skillnader och att landstingen noga följer och bidrar till forskningsutvecklingen på området.

Sjukvården bör således inte alltid behandla alla patienter likadant. Detta gäller givetvis inte bara för skillnader mellan män och kvinnor. Alla behöver inte lika mycket tid för att förstå sin behandling. Alla är inte betjänta av exakt samma medicinska behandling. Däremot har alla patienter rätt att behandlas på ett lika bra och respektfullt sätt oavsett ålder, kön, sexuell läggning, etnicitet eller eventuell funktionsnedsättning. Landstingen har ansvar för att personalen regelbundet får utbildning i bemötandefrågor.

Särskilt viktigt är det att bemöta brottsoffer på ett korrekt och värdigt sätt i alla situationer. Personer som drabbats av sexuellt eller hedersrelaterat våld befinner sig ofta i en mycket känslig och extremt utsatt situation. All personal som kan tänkas komma i kontakt med offer för sexuellt eller hedersrelaterat våld bör därför erbjudas utbildning kring hur dessa offer bäst bemöts.

Sverigedemokraternas förslag:

- ✘ Varken män eller kvinnor bör särbehandlas negativt på basis av sin könstillhörighet och formell jämställdhet bör råda inom landstingen
- ✘ Omotiverade löneskillnader mellan män och kvinnor bör inte förekomma.
- ✘ Landstingen har ett ansvar för att medvetandegöra personalen om att sjukdomsbilden för män och kvinnor kan se olika ut och att noga följa och bidra forskningsutvecklingen på detta område.
- ✘ All personal som kan tänkas komma i kontakt med offer för sexuellt eller hedersrelaterat våld bör erbjudas utbildning kring hur man bäst bemöter offer för dessa brott.

9 Omsorg om djur och natur

Sverigedemokraternas principprogram, (2011) s. 42:

Sverigedemokraterna ser människan som en del av naturen och inser att vi är helt beroende av denna för att kunna fortsätta vår existens på jorden. Förutom att förse oss med de mest nödvändiga förutsättningarna för vårt livsuppehälle såsom mat, vatten och syre, så tror vi också att de skönhetsvärden som finns inbäddade i naturen är nödvändiga för att fylla våra själsliga behov och möjliggöra en hög livskvalitet. [...]

Förvaltarskapstanken, det vill säga strävandet efter att inte lämna över vår hembygd, vårt land, vår kontinent och vår planet i ett sämre skick till våra barn än vad de befann sig i när vi tog över ansvaret för dem av våra föräldrar, är central för Sverigedemokraternas politik inom alla områden, men är kanske särskilt vägledande inom just miljöområdet. [...]

Vi ser omsorgen om djuren som ett mått på hur utvecklat ett samhälle är och strävar efter ett samhälle där inga djur utsätts för onödigt lidande. Djur som befinner sig i människors ägo skall behandlas med respekt och i största möjliga utsträckning beredas möjlighet att få utlopp för sitt naturliga beteende.

I sin energi- och bränsleförbrukning bör landstingen ta största möjliga miljöhänsyn samtidigt som valen också måste vara ekonomiskt försvarbara.

En utmaning för landstingen att lösa är omhändertagandet av läkemedel som hanteras inom sjukvården så att dessa inte hamnar i naturen. Här bör landstingen aktivt arbeta för en hållbar hantering av läkemedel för att minimera deras miljöpåverkan.

Omkringströvandet i en levande natur- och kulturmiljö erbjuder livskvalitet för många människor. Den totala frånvaron av stress och stadens puls ger välbefinnande och harmoni och är en viktig del i arbetet för en god folkhälsa.

En god tillgång på välskötta vandringsleder, strövområden och andra naturmiljöer bör därför prioriteras. Ur ett rättviseperspektiv är det också viktigt att tillgänglighetsanpassa strövområdena för personer med funktionsnedsättning.

Landstingen bör vara ett föredöme när det gäller omsorgen om våra djur. Vid all upphandling bör det säkerställas att inga inköp görs av produkter som tagits fram genom att utsätta djur för onödigt lidande. Mat som serveras inom landstingen bör inte komma från djur som slaktats utan föregående bedövning. Generellt vill vi att livsmedel som anskaffas av landstingen ska, så långt det är praktiskt möjligt, vara producerade i enlighet med svenska miljö- och djurskyddsregler.

Det bör löna sig att upprätthålla de mervärden som finns i det svenska jordbruket, exempelvis starka miljö- och djurhållningsvillkor. Svenskt jordbruk bör kännetecknas av miljö- och djurhänsyn. Detta innebär dock ökade produktionskostnader, vilka producenterna måste få rimlig kompensation för.

Livsmedel som serveras inom landstingens verksamheter bör därför i så hög utsträckning som möjligt vara närodlad och fri från transfetter och gifter.

Sverigedemokraternas förslag:

- ✘ I sin energi- och bränsleförbrukning bör landstingen ta största möjliga miljöhänsyn samtidigt som valen också måste vara ekonomiskt försvarbara.
- ✘ Landstingen bör sträva efter att förbättra omhändertagandet av läkemedel med syftet att minimera mängden utsläpp av skadliga ämnen i naturen.
- ✘ Landstingen bör i alla fall där det är möjligt välja bort produkter som framställts genom att utsätta djur för onödigt lidande.
- ✘ Svensk, närproducerad och gärna ekologisk mat ska prioriteras av landstingen.
- ✘ Livsmedel som anskaffas av landstingen ska, så långt det är praktiskt möjligt, vara producerade i enlighet med svenska miljö- och djurskyddsregler.

10 Demokrati

Ur Sverigedemokraternas principprogram:

Att all offentlig makt i Sverige ska utgå från folket är den mest centrala av Sverigedemokraternas principer. Vi bekämpar alla rörelser och idéer som vilar på antidemokratisk grund och försvarar alla individers grundläggande människovärde och alla folks rätt till självständighet och demokratisk utveckling. Vi förordar också starkare inslag av direktdemokrati och ställer oss positiva till fler beslutande folkomröstningar på både lokal, regional och nationell nivå.

All makt ska utgå från folket, de mål för kommunalpolitiken och de principer om demokrati som slås fast i vårt kommunprogram gäller även all verksamhet i landstinget. Landstingen har likheter med kommunerna, men även skillnader föreligger. Av detta följer att Sverigedemokraternas demokratiska ideal förverkligas i och med att landstinget utövar sina kärnuppgifter. Idealen kan även förverkligas genom att göra landstingens innevånare mer delaktiga i beslutsprocessen och att de politiska partierna får verka på lika villkor. Förändringar eller sammanslagningar av Landstingen bör endast ske om de finns en tydlig lokal politisk vilja för detta.

Sverigedemokraternas förslag:

- ✘ Ett demokratiskt synsätt ska genomsyra all verksamhet i landstingen.
- ✘ Antalet hel- och deltidsarvoderade politiker och politiska tjänstemän ska inte vara fler än vad som är försvarbart med avseende på arbetsbörda och ekonomi.
- ✘ Landstingen ska utforma regler för politikerlöner, mötesarvoden, intern representation och utbildning utifrån varsamhet och respekt för skattebetalarnas pengar.
- ✘ Landstingen ska ha handlingsplaner mot politisk extremism och för hanteringen av hot mot förtroendevalda.
- ✘ Sammanslagning eller uppdelning av landsting ska endast ske om det finns ett tydligt lokalt förankrat mandat.
- ✘ Landstingen skall inte ha information på andra språk än svenska och de fem minoritetsspråken.

Sverigedemokraterna
Trygghet & Tradition